

خاستگاه، باورها و پیامدهای اندیشه خارج

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: عبدالله ذکاوت

استاد راهنما: محمد جواد نوروزی

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: محمدرضا جباری

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: عالی فقه و معارف اسلامی جامعه المصطفی

تاریخ دفاع: 1384

واحد:

کلمات کلیدی: اسلام، علی، خوارج، صفین، معاویه، جمود، تعصب

یکی از نتایج جنگ صفین پیدایش و شکل گیری جریان خوارج بود که با اعتقادات و باورهای سخیف و به-دور از عقلانیت خود مشکلات و بحران های فراوانی را فراروی جامعه اسلامی پدید آوردند. این رساله به تبیین و بررسی خاستگاه، باورها و پیامدهای خوارج از زمان پیامبر تا پایان حکومت امویان پرداخته، و بسترهای اجتماعی شکل گیری جریان خوارج، و مبانی فکری آن ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. تفکر خارجی گری در زمان پیامبر اسلام، و میان برخی از قبایل چون بنی تمیم به وجود آمد و پس از رحلت پیامبر و شکل گیری جریان سقیفه - که می توان از آن به عنوان اولین چالش کلان سیاسی و اجتماعی که موجب زنده شدن تعصبات قبیله ای و تفاخرات قومی گردید، یاد نمود - پدیده خارجی گری به شکل خطرناکی گسترش یافت و بعدها عواملی چون زندگی قبیله ای، ساختار ناهمگون شهر کوفه، عصبیت ها، ضعف اعتقادی و بازگشت به ارزش های جاهلی موجب رشد بیشتر آن شد. باورها و اصول خوارج با تأکید بر نگرش کلامی و اعتقاد به این امر که «حکم تنها از آن خداست» در جریان حکمیت تبلور یافت و شکل تعصب سخت و قشری گرایی به خود گرفت و با شعار «لا حکم الا لله»، امامت را به کلی نفی نمود. خوارج نظرات متفاوتی درباره خلافت و احکام دینی ارائه دادند. دیدگاه های فقهی خوارج در خشونت و سخت-گیری، کمتر از دیدگاه کلامی آنان نیست. آنان قتل کودکان و زنان مخالفین را حلال، و مسلمانان غیرخارجی را مرتد و واجب القتل می پنداشتند، و شورش علیه والی ستمگر را وظیفه هر خارجی قلمداد می کردند. تفکرات آنان در عرصه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی پیامدهای زیان باری داشت که بدعت گرایی و سنت ستیزی، گسترش گمراهی، فروپاشی ارزش ها، خشونت گرایی و گسست جامعه اسلامی از جمله این پیامدهاست.